

วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ : องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Phrae Provincial's Morhom Fabrics Enterprises: Knowledge and Net work's Management for Sustainable Development

รวิโรจน์ ศรีคำภา, พระมหาสิทธิชัย ปัญญาไวย,

พระศักดิ์ธัช แสงธง และคณาภรณ์ คำจตุ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ กับวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อเสนอองค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับตอบแบบสอบถามตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ ได้แก่ พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี แกนนำในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์หม้อห้อมสู่ตลาด และประชาชนทั่วไปที่เป็น จำนวน 100 รูป/คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้สัมภาษณ์เชิงลึก ตัวแทนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หม้อห้อม จำนวน 2 คน ตัวแทน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท. ผู้นำในตำบลทุ่งโฮ้ง จำนวน 6 คน พระสงฆ์ จำนวน 6 รูป และประชาชนที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกค้าส่ง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน สำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะระหว่างผู้วิจัย ตัวแทนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หม้อห้อม จำนวน 4 คน ตัวแทน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และผู้นำ ในตำบลทุ่งโฮ้ง จำนวน 4 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป และประชาชนที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกค้าส่ง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 รูป/คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1.ด้านบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อมส่วนใหญ่อยู่ติดกับถนนทำให้สถานที่จอดรถของลูกค้าไม่สะดวก ร้านค้าส่วนใหญ่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของร้าน มีที่ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม ภูมิทัศน์หน้าร้านและสภาพแวดล้อมไม่ได้ตกแต่งให้สวยงาม น่าสนใจและดึงดูดใจลูกค้าเท่าที่ควร ขาดวัตถุดิบ คือต้นหม้อซึ่งเป็นพืชที่จะต้องนำมาหมักเพื่อเป็นสียในการย้อมผลิตภัณฑ์หม้อธรรมชาติ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมไม่เท่ากัน ขาดการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจังของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนหม้อห้อม เป็นต้น 2.ด้านองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามทฤษฎี 5 M พบว่า 1. หากมีการรวมกลุ่มของ บุคคลในกลุ่มสมาชิกผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์หม้อห้อมให้เป็นรูปธรรม ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน จะส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ้าหม้อห้อม 2. ขาดมาตรฐานด้านขนาด ซึ่งแต่ละร้านมีการผลิตที่ไม่เท่ากัน 3. สินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมยังขาดการส่งเสริมให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานที่เป็นระดับสากล 4. การเปิดเวทีในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อให้มองเห็นบริบท สภาพปัญหา และการจัดการเชิงเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับวัน เวลา และสถานที่เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง 5. ควรสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีเป็นกิจจะลักษณะ เป็นต้น 3.ด้านระบบความสัมพันธ์ ผลสำเร็จ และองค์ความรู้ของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมุ่งเน้นสีหม้อห้อมที่ได้จากต้นหม้อธรรมชาติ เพื่อรักษาอัตลักษณ์มากกว่าการใช้สีย้อมจากเคมีภัณฑ์ ควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับสมาชิก

วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม ควรทำการตลาดในเชิงรุกแต่ต้องร่วมมือกันเป็นสำคัญต้องขยายตัวออกจากพื้นที่ในต่างจังหวัด และต่างประเทศ ยังไม่เป็นเอกภาพ ต่างคนต่างค้า คุณภาพสินค้า ขนาด และราคาไม่เป็นไปในทิศทาง ควรมีการร่วมมือกันในลักษณะที่เป็นสหกรณ์ ควรมองให้เห็นว่าเป็นธุรกิจครอบครัวใหญ่ และควรมีการปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรม 4.องค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ พบว่า หากมีการร่วมกลุ่มกันในมิติทางด้านการกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรมและการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบมากกว่าแนวตั้งการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมากกว่าเชิงลบการปฏิสัมพันธ์เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม และการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติมากกว่านโยบายจะเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในอันที่จะบูรณาการการจัดการเครือข่ายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: วิสาหกิจ, ผ้าหม้อห้อม, องค์ความรู้, การจัดการเชิงเครือข่าย, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract:

The objectives of this study were 1) to study about the present condition context and the problem of Morhom Fabrics Enterprises's complementation, 2) to study the body of knowledge and Network's Management of Morhom fabrics Enterprises participatory for sustainable development, 3) to analysis the relational system and the successful result of Network's Management of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development and 4) to present knowledge and Network's Management system of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development. This study was a qualitative research. The populations and sample used by the Buddhist monk, leader in the community who was driven the Morhom fabrics to market and people were 100 persons. The samples were selected by using purposive sampling. The data were collected by using in-depth interviews from the agency of production the Morhom fabrics about 3 persons, the officer of the local government organization and the leader in the Thung Hong sub-district about 4 persons, Buddhist monk about 2 persons, and people who was the shopkeeper for retailing about 3 persons. It concluded about 12 persons. The focus group discussion the administrators and the officers about 12 persons. The researcher team was gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results of the research were found as follows;

The present condition context and the problem of Morhom Fabrics Enterprises's complementation found that the most of the Morhom Fabrics shop was beside the road which was the main occupation and extra money. They had no sufficient material especially the Hom tree which was brought produce the blue dye for Morhom Fabrics from the nature, the quality of the production of Morhom Fabrics was not equal. They were not cluster really of the member of Morhom Fabrics Enterprises.

On the Network's Management of Morhom fabrics Enterprises participatory for sustainable development found that on the personal aspects, it had not crowd in their group production and distribution the Morhom fabrics clearly that was not stability and stable of members, on the material, it had not size standard, on the measurement for going to standard, it had not support

to international standard, on the reasoning to development, they had a few idea discussion of management for problem the solve and Network's Management of Morhom fabrics Enterprises participatory continuously, on the readership, it had not clearly reader for making good management systems and best practice.

In term of relations systems, the successful result and body of knowledge of Network's Management of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development found that on relation systems of Network's Management of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development had not good relation. In term of the successful result and body of knowledge of Network's Management of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development had not succeeded because the producer was not crowd seriously that was lose crowd. Therefore, they should increase crowd and use the original Morhom color from natural Hom tree for preserving characteristic more using chemical color, give opportunity the subject who has more experience and facility both in community and outside community for making vision together of member, make proactive marketing and more extent both internal and external trade, make more network for making the machinery in setting goods quality, size and cost in the same direction, work together in character of co-operative and be the busyness that can be grow on the way of life style, culture and tradition of community. In term of body of knowledge of Network's Management of Morhom fabrics Enterprises for sustainable development were production, distribution and marketing systems aspects that they can be increase well-being in these areas.

Keywords : Fabrics Enterprises, Morhom, Knowledge, Net work's Management, Sustainable Development

บทนำ

การดำรงของชีวิตของมนุษย์ที่สำคัญและจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเป็นพื้นฐาน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แม้ในหลักการทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ยังทรงบัญญัติให้ภิกษุปฏิบัติศาสนกิจให้แสวงหาปัจจัยสี่ เรียกว่า นิสสัย เพื่อยังคงอัตภาพให้เป็นไปตามสมควรแก่สมณภาวะและเอื้อต่อการปฏิบัติธรรม ได้แก่ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานะเภสัช (พ.ธ.25/54/77-78) ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะการแต่งกายที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยโดยตรง ถึงแม้ความจำเป็นของเครื่องนุ่งห่มจะมุ่งประโยชน์ใช้สอยเพื่อปกปิดร่างกายไม่ให้ อุจาดตา ป้องกันเหลือบ ยุง รื่น แมลงต่าง ๆ และป้องกันอากาศร้อน หนาว เป็นต้น การแต่งกายยังบ่งบอกถึง ภูมิอากาศ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อีกทั้งสถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจ ตำแหน่ง ยศศักดิ์ และชาติพันธุ์ อีกด้วย การนุ่งห่มจึงมีมิติที่มากกว่าการเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิตเท่านั้น ผ้าหม้อห้อมของจังหวัดแพร่ ซึ่งสามารถนำมาเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น กระเป่า ผ้าห่ม รองเท้า ผ้าปูโต๊ะ ผ้า màn เป็นต้น ซึ่งมีกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนอยู่ที่จังหวัดแพร่แห่งนี้ การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับหม้อห้อมจึงมีความสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน กับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ.2557-2560 (ฉบับทบทวน) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาอาชีพ และยกระดับคุณภาพชีวิตในสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใน

ข้อที่ 2 คือการวิจัยและพัฒนา ข้อที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, รายงานประจำปี 2558) อีกด้วย

ในจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นพื้นที่จังหวัดหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบนในเขตล้านนา ซึ่งมีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งมีสินค้าชุมชนที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ ผลิตภัณฑ์หม้อห้อม โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายขนาดใหญ่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป จนกลายมาใช้นี้ คำขวัญของจังหวัดแพร่ คือ “หม้อห้อมไม้สัก ถิ่นรักพระลอ ช่อแฮศรีเมือง ลือเลื่องแพะเมืองผี คนแพร่นี้ใจงาม” ห้อมนี้จึงเป็นการบูรณาการโดยนำเอาสัจจากต้นครามหรือต้นห้อมมาเป็นสีย้อมตามกระบวนการของท้องถิ่น นอกจากนี้จะช่วยจรรโลงส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและการลดปัญหาการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวันอีกทางหนึ่งด้วย โดยทางชุมชนที่มีอาชีพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ห้อมได้มีการจัดการองค์ความรู้ที่หลากหลายตั้งแต่การผลิตจนถึงการจำหน่ายสู่ผู้บริโภคอย่างครบวงจร โดยอาศัยภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนเป็น คณะผู้วิจัย ในฐานะเป็นบุคลากรในพื้นที่ที่มีความตระหนักในสิ่งที่จะมีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผลิตภัณฑ์หม้อห้อมได้รับการเอาใจใส่ในฐานะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทรงคุณค่าเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่สร้างความเข้มแข็งมาก่อนหน้าที่ไม่让他ต่อสู่โดยลำพังอย่างโดดเดี่ยวอีกต่อไป ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา เรื่อง วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่บุคคล องค์กร และหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับผ้าหม้อห้อมในเชิงการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. เพื่อเสนอองค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่กรณีศึกษาในเขตจังหวัดแพร่ ได้แก่ ชุมชนตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาที่สำคัญ
บริบท และสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ และองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชนที่มีอาชีพหรือหน้าที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย และการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมในจังหวัดแพร่

3.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดแพร่ที่มีบทบาทในการให้หลักธรรมในการสร้างอาชีพสร้างรายได้ ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี แกนนำในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์หม้อห้อมสู่ตลาด และประชาชนทั่วไปที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกในชุมชนตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ พระสงฆ์ในตำบลทุ่งโฮ้งที่มีบทบาทในการให้หลักธรรมในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี แกนนำในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์หม้อห้อมสู่ตลาด และประชาชนทั่วไปที่เป็น จำนวน 100 รูป/คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ 1.รูปแบบการวิจัย 2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4.การเก็บรวบรวมข้อมูล 5.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม แนวคิด องค์ความรู้ การมีส่วนร่วมและระบบความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงเครือข่าย และสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเครือข่ายผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก.เชิงปริมาณ

1) ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่ลงทะเบียนวิสาหกิจชุมชนผ้าหม้อห้อมในเขตอำเภอเมืองแพร่ทั้งหมด จำนวน 300 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ บ้านทุ่งโฮ้ง ตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 100 คน โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง เพื่อศึกษาส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดแพร่

ข.เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง วิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่: องค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ได้แก่ ผู้นำชุมชน/ตัวแทนกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) ในจังหวัดแพร่จำนวน 32 รูป/คน โดยมีประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมของจังหวัดแพร่และกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่กรณีศึกษาในตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ดังนั้น ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม

เฉพาะระหว่างผู้วิจัย ตัวแทนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หม้อห้อม จำนวน 4 คน ตัวแทน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และผู้นำ ในตำบลทุ่งโฮ้ง จำนวน 4 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป และประชาชนที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกค้าส่ง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน เพื่อศึกษาวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาวิจัย นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาวิจัย และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ นำข้อแก้ไขที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป วิธีการจดบันทึก (Field Note) และบันทึกเสียงโดยใช้แท็บเล็ตเสียงและสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร และเครื่องมือทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับบริบท สภาพปัจจุบันของวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม แนวคิดและการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดแพร่

2) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจากตัวแทนสมาชิกกลุ่มผ้าหม้อห้อมตำบลทุ่งโฮ้ง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 100 คน โดยวิธีแบบเจาะจง เพื่อศึกษาการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นที่สำคัญ เช่น ด้านบริบท ด้านองค์ความรู้ และด้านการจัดการเชิงเครือข่ายผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 18 รูป/คน

4) ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะระหว่างผู้วิจัย ตัวแทนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม จำนวน 4 คน ตัวแทน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และผู้นำ ในตำบลทุ่งโฮ้ง จำนวน 4 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป และประชาชนที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกค้าส่ง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5) ดำเนินการจดบันทึก (Field Note) และบันทึกเสียงโดยใช้แท็บเล็ตเสียง เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ(Focus Group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Stan Dard Deviation) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping)ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ(Focus Group Discussion) ระหว่างผู้วิจัย ตัวแทนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ 0.80 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) และ สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจหม้อห้อมจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเชิงปริมาณโดยภาพรวม พบว่า

ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37, S.D = 0.703$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเกิดผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.44, S.D = 0.653$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.38, S.D = 0.791$), ด้านการรับรู้มุมมองร่วมกัน ($\bar{X} = 3.37, S.D = 0.717$) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ($\bar{X} = 3.37, S.D = 0.742$) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 3.35, S.D = 0.660$) ด้านการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.34, S.D = 0.653$) และ ด้านการพึ่งพิงอิงร่วมกัน ($\bar{X} = 3.33, S.D = 0.692$) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมทำให้เห็นได้ชัดว่า การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจหม้อห้อมจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก และแสดงผลการดำเนินการว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการวิสาหกิจหม้อห้อมจังหวัดแพร่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเชิงคุณภาพโดยภาพรวม พบว่า

1.ด้านบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า มีบางประเด็นที่เป็นปัญหาขั้นพื้นฐานทั่วไป เช่น สถานที่จอดรถมีจำกัดและไม่สะดวกสำหรับลูกค้าและนักท่องเที่ยวเนื่องจากจำกัดด้วยพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับถนนสายหลัก ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจไม่เต็มที่ การประดับตกแต่งบริเวณห้างร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่สะดุดตา ทำให้ไม่สามารถดึงดูดลูกค้าและนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นระบบและทำให้ภาพลักษณ์ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมให้เป็นที่รู้จักในช่องทางที่หลากหลาย เป็นต้น

2.จากองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มี ความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพียงแต่มีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นเอง หากมีกระบวนการหรือวิธีการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบและเข้มแข็งจะเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. จากผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่า หากมีการร่วมมือกันเป็นรูปแบบเหมือนสหกรณ์และมีการให้บริการควบคู่กับการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจะสร้างรายได้ให้วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมหาศาล

4. องค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ พบว่า หากมีการรวมกลุ่มกันในมิติทางด้านกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรม และการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบมากกว่าแนวตั้งการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมากกว่าเชิงลบการปฏิสัมพันธ์เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม และการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติมากกว่านโยบาย จะเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในอันที่จะบูรณาการการจัดการเครือข่ายสู่การพัฒนาที่และควรเพิ่มขีดความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมนับตั้งแต่การวางแผนงานจนถึงจุดสิ้นสุดของการสรุปและประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าเดิม

อภิปรายผล

1.จากบริบท สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม พบว่า มีบางประเด็นที่เป็นปัญหาขั้นพื้นฐานทั่วไป เช่น สถานที่จอดรถมีจำกัดและไม่สะดวกสำหรับลูกค้าและนักท่องเที่ยวเนื่องจากจำกัดด้วยพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับถนนสายหลัก ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจไม่เต็มที่ การประดับตกแต่งบริเวณห้างร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่สะดุดตา ทำให้ไม่สามารถดึงดูดลูกค้าและนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นระบบและทำให้ภาพลักษณ์ของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมให้เป็นที่รู้จักในช่องทางที่หลากหลาย เป็นต้น ซึ่ง สอดคล้องกับรายงานวิจัยของวงศ์ธีรา สุวรรณิน และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดในจังหวัดปทุมธานี พบว่า วัดส่วนใหญ่ต้องปรับปรุงคือจุดประชาสัมพันธ์ที่ยังมีน้อยทั้งในบริเวณวัดและนอกวัด เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนกิจการงานทุกประเภทให้บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง

2.จากองค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมยังไม่มี ความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพียงแต่มีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นเอง หากมีกระบวนการหรือวิธีการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบและเข้มแข็งจะเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของปวีณา โทนแก้ว ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าลีซอ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า รูปแบบประกอบการในลักษณะวิสาหกิจเครือข่ายมี 3 แบบ คือ ภาครัฐและชุมชนร่วมดำเนินการเครือข่ายและชุมชนร่วมกันดำเนินการ มีการกำหนดที่ตั้งตลาดถนนคนเดินที่สามแยก และมีการสร้างเครือข่ายโดยร่วมกับชุมชนบ้านเล่าลือและชุมชนบ้านเล่าเน่งและ

ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 38 ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของวิสาหกิจชุมชนนั้นเป็นพลังสำคัญมากที่จะขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3. จากผลการวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพบว่า หากมีการร่วมมือกันเป็นรูปแบบเหมือนสหกรณ์และมีการให้บริการควบคู่กับการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจะสร้างรายได้ให้วิสาหกิจผ้าหม้อห้อมอย่างมหาศาลสอดคล้องกับรายงานวิจัยของชุดีมา สัจจนันท์ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ พบว่า ความสำเร็จของการก่อตั้งและดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้เกิดจากการตกผลึกความรู้และประสบการณ์ของทีมงานเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติบนรากฐานของการบูรณาการองค์ความรู้ทุกขั้นตอนของการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นถึงขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นผลดีในภาพรวมอีกประการหนึ่งด้วย และสอดคล้องกับรายงานวิจัยของชินศรีสวัสดิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยในเขตอีสานใต้และชาวใต้ พบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยอาจทำได้โดยการสำรวจสภาพชุมชนที่มีลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมและขึ้นบัญชีไว้อย่างเป็นระบบในรูปแบบของฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์แล้วเผยแพร่ให้กับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยผ่านการประชุมสัมมนาในรูปแบบของเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ตได้รับรู้และเข้าใจในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนทั้งต่อนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

4. องค์ความรู้และระบบการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่ พบว่า หากมีการร่วมมือกันในมิติทางด้านกิจกรรมด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีวัฒนธรรมและการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบมากกว่าแนวตั้งการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกมากกว่าเชิงลบการปฏิสัมพันธ์เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม และการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติมากกว่านโยบาย จะเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในอันที่จะบูรณาการการจัดการเครือข่ายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของวีรพล ทองมา และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนชาวจีนในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำงอน อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนชาวจีนยูนนานนั้นมีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับมาก มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยการมุ่งเน้นให้ชุมชนและคนภายในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภูมิปัญญา ความรู้ และประสบการณ์ผ่านทางนิทรรศการ วัตถุโบราณที่สะสมมาจากอดีต เป็นต้น ซึ่งเป็นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมและเป็นการแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สำหรับประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อผ้าหม้อห้อมจังหวัดแพร่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดแพร่ควรร่วมมือกันสนับสนุนให้มีการปลูกต้นห้อมเป็นอาชีพ เพื่อส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในการผลิตสีย้อมธรรมชาติ

ข้อเสนอในการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการจัดเวทีนำเสนอกลุ่มวิสาหกิจทุกสาขาเพื่อขับเคลื่อนสู่การบริหารจัดการสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่นวิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :
เสมาธรรม, 2550.

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2547). “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยองค์กรเครือข่าย”.วารสารพัฒนาชุมชน,
38 (9).

ชุติมา สัจจานันท์ และคณะ. “การสังเคราะห์องค์ความรู้ท้องถิ่นสู่ชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้”. รายงานการวิจัย,
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.): มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.

ชื่น ศรีสวัสดิ์, “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีวัฒนธรรมของชุมชนชาวกว๊มในเขตอีสานใต้และลาวใต้”. รายงาน
การวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2550.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร : เอดิสันเพลสโปรดักส์, 2554.

นฤมล นิราทร. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2543.

นรินทร์ จงวุฒิเวศ. “กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน,”ในการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการพัฒนา, บรรณาธิการโดยทวีทองหงส์วิวัฒน์, กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษา
นโยบายสาธารณะสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.